
Werk der Maatschappelijke Assistenten aan het Nationaal Werk voor Kinderwelzijn

door Mevrouw VAN DER STEENE

Bezoekster bij den dienst der uitbestede Kinderen.

De werking en het doel van het Nationaal werk voor Kinderwelzijn zijn te goed bekend, dat zij hier zouden moeten uiteengezet worden; het gaat er hier alleen om te wijzen op de taak die eene Maatschappelijke Assistenten aan dit organisme kan vervullen. Het Nationaal werk voor Kinderwelzijn is een werk van bescherming voor alle kinderen zoo zieke als gezonde. Wanneer een verpleegster als verpleegster ten huize gaat om een ziek kindje te verzorgen, hetzij om compressen te leggen in geval van bronchite, om geneeskundige baden toe te dienen, om inspuitingen te doen of om een lavement te zetten, is zij altijd zeker van welkom te zijn, want dan staat zij samen met de moeder om te

strijden tegen die sociale kwaal die wij ziekten noemen. Dit brengt hun nauw bijeen en zelden zal de moeder vergeten dat die of die verpleegster haar geholpen heeft als het kindje ziek was.

Maar dit is niet het eenige: het doel van het Nationaal werk voor Kinderwelzijn omvat ook voorkoming en sociale opbeuring en hierin kan de verpleegster door de Maatschappelijke Assistenten geholpen worden. Wanneer wij het werk van een Maatschappelijke Assistenten gehecht aan een raadpleging nagaan, dan zien wij dat zij het is, die gelast is met propagandabezoeken; hiervoor stelt zij zich in betrekking met de gemeentelijke overheid; opdat deze haar

zou inlichten over de geboorten; bij de nieuwgeborenen brengt ze dan binnen de acht à veertien dagen een bezoek om de jonge moeder te overtuigen van het belang en de noodzakelijkheid van de raadpleging en het geneeskundig toezicht.

Op de raadpleging zelf zal zij, terwijl de verpleegster den dokter bijstaat, bij de moeders blijven in de wachtzaal, er de kindjes wegen, toezien en luisteren om op het gepaste oogeblik raad te geven. 't Is zij ook die gelast is met het bijhouden der documentatie en alle verpleegsters zullen het met mij eens zijn, om toe te geven dat die nogal aanzienlijk is; het bijhouden der fichen met de gewichtscurve, der aanwezigheidsboeken, enz. Na het in regel stellen der documentatie zal ze weten welk de nieuwe ingeschrevenen zijn en bij die kleintjes zal ze binnen de acht à veertien dagen een bezoek brengen om het enkwest op te maken nopens den socialen en den hygiënischen toestand van het kind en zijn omgeving. Bij deze die zich niet aangeboden hebben zal zij zien welke de redende afwezigheid was; bij eenvoudige nalatigheid zal ze de moeder aanwakkeren tot het volgen der raadpleging en in geval van eventueele ziekte of ongesteldheid zal ze de verpleegster verwittigen.

't Is ook aan haar dat het oplossen van sociale gevallen opgedragen is en hier moeten we even terugkeeren naar de schijnbaar zoo weinig belangrijke bezoeken. Elk bezoek, 't zij propaganda of controlebezoek, moet zijn nut bijbrengen, niet alleen door het geven van raad in zake regiem of verzorging, maar ook voor het belang der geheele familie. Elk bezoek wordt een studie en door de bezoeken moet ze weten in welke mate en op welke wijze de familie moet geholpen worden. Hier zal ze helpen door het plaatsen van zwakke kinderen in een schoolkolonie, daar door een tusschenkomst bij den Openbaren Onderstand of andere liefdadige instellingen om het bekomen van hulp voor behoeftigen; een alleenstaande ongehuwde zwangere vrouw zal ze verwijzen naar het tehuis voor moeders; bij aanwezigheid van abnorma- len zal ze de ouders stilaan overtuigen van het noodzakelijke van een speciaal onderricht, zelf

zal ze zorgen voor het geneeskundig getuigschrift en ze zal de ouders helpen voor de aanvraag aan het gemeentebestuur; ze zal tusschenkomen voor het bekomen van betere woning enz., dit alles aangepast aan de personen en omstandigheden waarmee ze in aanraking komt.

Buiten de kindjes die door hun eigen moeder verzorgd worden hecht het Nationaal Werk voor Kinderwelzijn een speciaal belang aan de uitbestede kinderen en hier ook is het werk voor de Maatschappelijke assistente veelvuldig. Er zal misschien opgeworpen worden dat dit alleen uitzonderingen zijn, jammer genoeg is het niet het geval, althans niet voor Gent en omstreken waar geen enkel dorp is dat geen tientallen uitbestede kinderen telt. In Gent zelf is het getal zoo groot (700 à 800 zijn er regelmatig ingeschreven) dat het Nationaal Werk voor Kinderwelzijn het noodig geacht heeft een specialen dienst voor de controle der uitbestede kinderen in te richten. Door mijn werk ben ik goed met dien specialen dienst bekend, ik zal er dan ook de werking van uiteenzetten, nochtans is het werk der Maatschappelijke assistente op andere plaatsen, op enkele uitzonderingen na, bijna hetzelfde. Het werk bestaat in het opsporen der uitbestede kinderen. Dit valt voor de gewone diensten wel eenigzins samen met de propagandabezoeken; van dan af zal de Maatschappelijke assistente de moeder vragen of ze van zin is het kindje bij haar te houden en bij een eventueele uitbesteding zal ze de plaats trachten te kennen en de pleegmoeder opzoeken. Daar ze hier te doen heeft met een categorie vrouwen, die het verzorgen van kinderen uiten als een commerce, zal ze hier niet alleen wijzen op het belang der raadpleging maar ook op de verplichting. 't Spreekt dat ze dit doet in allerhande nuances, vanaf het eenvoudige aanka-ken tot het strenge optreden met bedreiging van tusschenkomst der politie. Ze zal wijzen op de verplichting de uitbestede kindjes aan de pleegmoeder toevertrouwd, op het politiebureau aan te geven, daar de formule voor de aanvraging voor toelating af te halen en die op de raadpleging in te dienen. Bij het geven der toelating van het gemeentebestuur wordt een

afschrift naar het provinciaal comiteit verzonden en daar wordt dan door de Maatschappelijke assistente aan den dienst der U. K. gehecht, de documentatie bij gehouden.

Ze beschikt over een tweetallig fichenstelsel, namelijk de fichen der kinderen gerangschikt per alphabetische orde waar elke verandering op aangeteekend wordt en die toelaat ineens te zien welke verschillende plaatsen het kind doorloopen heeft en een tweede, dat der pleegmoeders, gerangschikt per straat en vermeldende al de kinderen die haar werden toevertrouwd met reden en datum van vertrek enz. Daarenboven bezit ze ook nog lijsten per raadpleging die de verpleegsters regelmatig komen nazien om de nieuwe ingeschrevenen te kennen en de veranderingen te noteeren. Bij het geven der toelating tot uitbesteding zal ze het volledig enkwest opmaken, nagaan of de voorschriften van den dokter worden nagevolgd, of de huisvesting niet te wenschen laat in een woord of de verzorging goed is. In geval van verplaatsing zal zij de kindjes terug opzoeken en hier stuit ze op een algemeen gebrek van ons volk, namelijk op een tekort aan stiptheid. Vande namen der ouders weet de pleegmoeder alleen den voornaam of ook nog een bijnaam, van het adres alleen de straat en nooit het nummer. Wanneer het kinderen geldt die ingeschreven zijn is het nog vrij gemakkelijk, aangezien het adres der ouders bekend is; het wordt echter moeilijker wanneer het kinderen betreft die gedurig van plaats veranderen. Een voorbeeld uit mijn praktijk zal het bevestigen. Ik vroeg aan een pleegmoeder waar een kindje dat ik graag wou volgen, naartoe was, en na alle mogelijke ondervragingen kon ik de inlichtingen herleiden tot het volgende: Juffrouw gij gaat naar de Donderstraat, ge gaat naar een huis, ge zult wel zien welk, er staat er zoo maar een en ge vraagt daar naar de vrouw van Arthur. Als men dan bedenkt dat de Donderstraat in Gent niet bestaat maar wel Onderstraat of Rue Base, en dat het geen volkstraat is, zal men best begrijpen dat er een zekere kennis van de stad noodig is om te weten dat het in die straat kan zijn dat het bepaald huis is, en men ook een psychologische kennis moet hebben van de

mentaliteit onzer volksmenschen om met zoo weinig gegevens te weten te komen wat men verlangt.

Maar alle pleegmoeders zijn op verre na niet geschikt om kinderen te verzorgen en op haar bezoeken komt de verpleegster of de Maatschappelijke assistente in aanraking met toestanden die werkelijk erbarmelijk zijn. Zoo kwam ik eens bij een pleegmoeder die lijdend aan aderspat, verplicht was in haar zetel te blijven en zeven kinderen verzorgde. In zoo 'n toestanden moet er natuurlijk ingegrepen worden, den dokter en het gemeentebestuur dienen verwittigd omdat er een weigering zou uitgebracht worden. De beslissing van het gemeentebestuur wordt dan aan het provinciaal Comiteit overgemaakt en 't is dan de Maatschappelijke assistente die het geval verder moet oplossen. Ze stelt zich in betrekking met de ouders en hier zal ze erop aandringen dat het niet voldoende is dat een moeder zich afslooft het werk of op de fabriek, als ondertusschen het kindje niet goed verzorgd wordt. Politie tisch zal ze er op wijzen dat er voor denzelfden prijs betere plaatsingen kunnen gevonden worden; desnoods zal ze zelf adressen van pleegouders opzoeken en de onderhandelingen schen ouders en pleegouders bewerken.

Maar ook bij de pleegmoeder moet er gezworen worden en 't spreekt van zelf dat na de uitgebrachte weigering men niet altijd welkom zal zijn. Heel dikwijls zijn ouders en pleegouders onwillig, zelfs is het gebeurd dat ze doorgedrongen aan de controle trachten te ontsnappen. Zoo werd er na het geven eener weigering aan een heel vuile pleegmoeder, de moeder gezocht; het aangegeven adres wees op een menthuis in een verdachte straat, doch de vrouw was er niet bekend. Op het politiebureau noch op het bevolkingsbureau was de vrouw ingeschreven; het geval werd in handen van den Procureur des konings gesteld; de politie deed opzoekingen doch vruchteloos. Ten einde raad namen wij onzen toevlucht tot een café, waarvan we ons vaag herinnerden, de moeder er vroeger als serveuse gezien te hebben en hier konden we de juiste identiteit vaststellen. De opgegeven naam en adres waren vals, de

moeder werd opgezocht en de verplaatsing verplichtend gemaakt.

Buiten de weigeringen zal de Maatschappelijke assistente nog haar speciale aandacht wijden aan de verlaten kinderen. Verlaten zijn deze naar wie de ouders niet meer omzien en die niet meer gekend zijn. Deze gevallen zijn betrekkelijk raar, hier en daar vindt men wel een moeder die bij de geboorte van het kind den wensch uitdrukt haar kind af te staan waarbij ze natuurlijk nooit geholpen wordt; of een pleegmoeder die u bij het eerste bezoek zegt dat het kindje van haar is en u daarbij een gezegd papiertje vertoont waarbij de moeder verklaart nooit naar het kind niet meer te zullen omzien. In het laatste geval zal de Maatschappelijke assistente de pleegmoeder van de gevaren ervan verwittigen en steeds op hare hoede blijven, want zoo het kindje in het begin welkom is kan het toch na een zekeren tijd als een last aanzien worden. Zoo werd ik door het provinciaal komitee gelast een enkwest te doen bij een pleegmoeder die een meisje bij haar had van zeven jaar dat haar bij de geboorte werd afgestaan. De pleegmoeder had zich ondertusschen aan den drank over gegeven, het kind werd er mishandeld en uit bedelen gezonden. Het enkwest werd aan den heer Procureur des Konings overgemaakt, de familie werd opgezocht, zij was vrij begoed doch wilde om familietwisten niet tusschenkomen voor den onderhoud van het kind; hier vernamen we dat de moeder na de geboorte van het kind naar den vreemde gevluht was, dat ze er een huwelijk aangegaan had en dat haar man het bestaan van een kindje niet vermoedde.

Het kind werd geplaatst door den Bond der Moreel Verwaarloosde Kinderen een nieuwe voogdij werd aangesteld en nu nog verblijft het in een kostschool, waar het zal blijven tot het zelf in zijn onderhoud kan voorzien.

Ik herhaal zoo 'n gevallen zijn betrekkelijk raar, maar talrijk, menigvuldig zijn de gevallen van moreel verwaarloosde kinderen. Hier staan we altijd voor onwettige, en overspelige kinderen of voor kinderen waarvan de ouders in oneenigheid leven. In sommige gevallen worden ze tijdelijk verlaten, terwijl de moeder het seizoen in Nice of Oostende doet, of nog in de gevangenis verblijft; soms zien de ouders er weinig naar om en is de slechtste plaats goed genoeg of worden de betalingen gestaakt. In elk van deze gevallen moet de Maatschappelijke assistente erop letten dat het kind zo weinig mogelijk onder dien toestand lijdt. Ze zal toezien dat spijs alles de pleegmoeder toch de noodige zorgen verschaft, ze zal de moeder opzoeken om haar haar plichten als moeder te herinneren en om bij afwezigheid van deze, door den Openbaren Onderstand een vergoeding te doen toekennen.

Zoo zien we dat het Nationaal Werk voor Kinderwelzijn gelijk wij het reeds gezegd hebben in haar bescherming omvat alle kinderen zoo zieke als gezonde, uitbestede en niet uitbestede, maar bij voorkeur gaat naar deze die lichamelijk of moreel verwaarloosd zijn. Vooral voor deze laatste categorie, kan de Maatschappelijke assistente van nut zijn, niet alleen ten bate van het kind, maar ook voor het welzijn van de familie en van het gansche volk.

